

SPOLEČNOST DUNAJSKO - ODERSKÉHO PRŮPLAVU PRAHA II, PODSKALSKÁ 19

Zápis

o schůzi ústředního výboru Společnosti dunajsko-oderského průplavu v Praze, konané dne 10. listopadu 1952 v Olomouci.

Předseda s. ing. dr. B. Spáčil uvítal přítomné delegáty a zástupce ministerstev. Svou nepřítomnost omluvili : Ing. J. Jesenský, Železářny V.M. Molotova n.p. Třinec, Ing. J. Černý, KNV Praha ing, dr. J. Čermák, KNV Ostrava.

Upozornil, že Společnost plní svůj slib, aby jedna ze schůzí ÚV se konala v Olomouci. Dnešní schůzi konáme v rámci měsíce československo-sovětského přátelství a činíme tak velmi rádi používajíc této příležitosti, abychom také my, t. j. Společnost D-O průplavu, která má takové nepřekonatelné vzory pro svoji práci v SSSR, vyjádřili svoji oddanost a lásku lidem Sovětského svazu.

Předsedající přednesl pak proslov, v němž pravil v podstatě toto :

Dějinná souvislost mezi národy českým a slovenským a národy Sovětského svazu je nesporná; vznik československé., republiky je přímo odvislý od slavné Říjnové revoluce v r. 1917.

Soudruh Stalin se postavil na nekompromisní stanovisko pokud jde o samostatnost českého a slovenského národa již v r. 1913, jak se o tom zmínil prezident republiky s.K.Gottwald v prosinci 1949.

Historie smutných dob v r.1938, kdy jediný SSSR byl ochoten poskytnout Československu pomoc dle platné smlouvy, jest známa; všichni, ostatní“ spojenci“ tehdy zradili ČSR a jejich zájmům se zaprodala také československá buržoasie. Příznačné jest že SSSR uzavřel 13.XII.1943 spojeneckou smlouvu s Československem nehledě na to, že bylo obsazeno, hitlerovskými hordami.

Vývoj událostí plně potvrdil, že veškeré naděje skládané v Sovětský svaz byly splněny. Též projev s. Halenková na XIX.sjezdu Komunistické strany Sovětského svazu svědčí o nezištné úloze Sovětského svazu v jeho zahraniční politice. Pomoc Sovětského svazu se projevila nejen v osvobození země Rudou armádou, ale i podporou včasnými dodávkami, v roce neúrody 1947.

Přátelství SSSR nutno střežit jako oko v hlavě. Smlouva z 12. prosince 1943 nám zaručuje život a štěstí. Sovětský svaz je naším přítelem, ochráncem a spojencem. Jeho pomoc na poli kulturním a hospodářském má pro nás nesmírný význam.

Genialitě s.pres. K.Gotwalda máme co děkovat, že naše spojení se Sovětským svazem nabylo forem tak jasných a účinných. KSSS a KSČ jsou zárukou, že naše děti mají před sebou perspektivu krásného, radostného a šťastného života.

Také my, členové Společnosti jsme přesvědčeni, že SSSR nám zajišťuje uskutečnění našeho cíle, to je postavení průplavu Odra.-Dunaj .

I když v I. pětiletce nelžou o uskutečnění hovořit, vždyť máme již její 4. rok i když v II. pětiletce bude nutno věnovati pozornost projektování, můžeme se s důvěrou obracet k III. pětiletce – stavitelce.

Potom přistoupil předsedající k druhému bodu programu t.j. k zprávě generálního tajemníka. S. ing .dr.Tille přednesl tuto zprávu

"Má dnešní zpráva se vztahuje na časový úsek od naší poslední valné schůze do dnešního dne.

Na prvním místě uvádím, že vznikla nová odbočka naší Společnosti v Kolíně a to

spojením s bývalou. Přístavní: společností Kolín usnesením našeho presidia ze dne 2. VII. 1952. Zřízením této odbočky dokazujeme, že jsme nevypustili ze svého programu připojení průplavu dunajsko-oderského na vodní cestu labskou. ONV Kolín potvrdil nám schválení této akce svým výnosem ze dne 26. 9. 1952 Zn. III-262/132-24. 9. 1952.

Pokud jde o přednáškovou činnost zahájili jsme nový druh populárních přednášek doprovázených filmem na 8. vzorné národní škole na Smíchově. Film i přednáška vzbudily veliký zájem a budeme proto v těchto podnicích pokračovat.

Veškeré texty a obrázky článků naší připravované brožury Průplav Dunaj-Odra - význačná složka mírového budování byly - již předány Vědecko-technickému vydavatelství. Redakční komise konala 10 schůzí. Vydavatelská smlouva "Jest připravena a dá se předpokládat, že k tištění brožury dojde během asi 5 měsíců.

Tato brožura bude mít 80 stránek formátu B 5 a cena jednoho výtisku bude asi 100 Kč. Všem svým členům zašleme oběžníky kterým je vyzveme k závazné přihlášce k odběru co největšího počtu výtisků, které ihned, jakmile vyjdou.

Prosíme, aby se naši členové této akce laskavě zúčastnili, v rozsahu co největším, neboť Společnost, která sama uhradí veškeré autorské honoráře a přispěje k bezvadnému provedení tisku četných vyobrazení, nemůže na sebe vzít další finanční závazky z uvedeného titulu.

V publikační činnosti se pokračuje a pro tisk je připraven další článek, který bude uveřejněn v časopise "Práce".

Chystáme řadu přednášek vynikajících odborníků z oboru vodních staveb, vnitrozemské dopravy a zemědělství, které uspořádáme v oblasti průplavu Odra-Dunaj. O této záležitosti se dohodneme s příslušnými národními výbory.

Ve stavu členstva nedošlo od poslední schůze k žádným změnám a počet členů jest k dnešnímu dni 60.

Naše odbočka v Přerově uspořádala autokarem exkursi svých členů k prohlídce staveb hydrocentrál, meliorací a zařízení pro splavnění Váhu. Účast byla značná / 32 osob / a prohlídka jak šesti hydrocentrál a dvou jezů, tak přehrady mládeže v Nositcích přinesla nesmírně zajímavé poznatky, které naše kancelář zpracuje ve zvláštním exposé. Dalším podnikem odbočky, který se připravuje, jest aktiv veřejných pracovníků zastupujících členy odbočky, k němuž budou pozváni též zástupci KNV v Brně. Místem aktivu bude Hodonín, jak bylo stanoveno.

Ve smyslu usnesení naší poslední valné schůze byly veškeré vázané vklady naší společnosti odvedeny Likvidačnímu fondu měnovému.

Společnost nevynechává žádné příležitosti k propagaci vodních staveb a k studiu problémů souvisejících s vodou všeobecně. Jsme ve stálém styku s řadou expertů a vynikajících odborníků, staráme se o opatřování literatury k studiu a k pracem v tomto oboru potřebné.

V této souvislosti dostáváme se opět a opět do styku s literaturou sovětskou a k studiu výsledků v SSSR docílených. Proto jsme se také rozhodli, aby naší dnešní schůzi následovala přednáška o stavbách komunismu v Sovětském svazu, která nám podá přehledný obraz rozsahu a významu tohoto mírového budování. Jak je důležité sledování sovětských vzorů o tom svědčí poznámky generalisima Stalina k ekonomickým otázkám při XIX. sjezdu Komunistické strany Sovětského svazu, kde se výslovně praví "Zabezpečení maximálního uspokojení neustále rostoucích materiálních a kulturních potřeb celé společnosti pomocí nepřetržitého růstu a zdokonalování socialistické výroby na základě nejvyšší techniky je základním ekonomickým zákonem socialismu."

Pokud jde o sovětskou, pětiletku 1951/1955 bude rozsah vnitrozemské, vodní dopravy v SSSR zvýšen o 70 % , při čemž kapacita říčních přístavů se zvýší přibližně, o 100 %.

V nedávné době byl zahájen provoz na průplavu Volha-Don, kterým bylo docíleno spojení pěti moří t.j. Baltického, Bílého, a Kaspického s Azovským, a Černým vodní cestou. Dokončení tohoto díla není jen výrazem sovětského úsilí o mírové budování země, ale také důkazem o technické úrovni a provozních možnostech budovatelů stalinské epochy. K této významné stavbě komunismu třeba připomenout.;

Bylo to krátce po Velké říjnové socialistické revoluci, když na zasedání Rady lidových komisařů charakterizoval s. V.I. Lenin, jehož jméno průplav nese, budoucí vodní cestu Volha-Don jako mocnou dopravní páku, která změní hospodářství zaostalých oblastí na jihovýchodě SSSR. Se stavbou průplavu, nebylo však možno začít dříve, dokud nedosáhly plných úspěchů historické leninsko-stalinské plány

socialistické industrialisace země; usnesení Rady ministrů o započítí stavby bylo učiněno 28. prosince 1950 a již 27. července 1952 tedy po necelých dvou letech byla na volžsko-donském průplavu, jehož projekty byly vypracovány dle přímých pokynů generalisima Stalina, zahájena pravidelná plavba; průplav Volha-Don je dlouhý 101 km a vede od města Krasnoarmějska /jižně od Stalingradu / na Volze, k městu Kalači na Donu. Hladina vrcholové zdrže je 88 m nad hladinou Volhy a, 44 m nad hladinou Donu; na volžské větvi jest devět a na donské čtyři zdymadla, z nichž každé překonává výšku 10 až 13 metrů. Na průplavu jsou vybudovány tři mohutné čerpací

stanice s velmi výkonnými čerpacími agregáty. Čerpadla budou přečerpávat donskou vodu a dopraví na vodní předěl 45 krychlových metrů za vteřinu. Tím se stane, že část vody použité v provozu průplavu poteče z Donu do Volhy.

Veškeré zařízení na stavbách průplavu jsou elektrizovány a jejich řízení, pokud není automatické, je plně centralizováno. U přístavních zařízení je provedena dokonalá mechanizace, takže na př. loď o nosnosti 4.000 tun bude možno vyložit za několik hodin.

K průplavu patří vodní dílo s elektrárnou o kapacitě 160.000 KW a vodní nádrž - Cimljanské moře - dlouhá téměř 200 km a na některých místech 30 km široká. Její projektovaný obsah je 23.8 miliard krychlových metrů vody.

Signální zařízení na průplavu je dokonalé. Světelné signály mají elektrické reflektory a jsou viditelné na dálku několika kilometrů. Od Kalače až k Suvorovské obci jsou umístěny svítící boje a u - Cimljanského přístavu mořské svítící boje, které za bouřky vydávají automaticky zvukové signály.

Ke komplexu vodních staveb Volžsko-donského, průplavu náleží rozvětvený zavlažovací systém. K němu, patří vedle magistralního kanálu o délce 190 km, sedm kanálů rozdělovacích / o celkové délce 568 km / a 140 čerpacích stanic. Úhrnem bude do r. 1956 zavlaženo 750.000 hektarů, z toho 200.000 již v letošním roce.

Sovětské vodohospodářské odborníci se vyslovují v tom smyslu, že stavba průplavu Volha-Don se stala jakousi vědeckou laboratoří pro ostatní velké vodní stavby, bylo zde možno prakticky prověřit metody organizace stavebních prací prováděných v nebývalém měřítku, vyzkoušet nové stroje a vyškolit početné kádry odborných pracovníků.

Provedením stavby průplavu Volha-Don byl podán nový důkaz, jak reálné jsou všechny úvahy, které se vážou na uskutečnění staveb průplavů a bude na nás, abychom z této okolnosti čerpali náležité poučení. Musíme si být vědomi toho, že i když si poměry v našem státě a naléhavé provedení výstavby některých průmyslových sektorů vyžádá prozatím odložení prací souvisejících s vybudováním průplavu Dunaj-Odra, že může v tomto případě jít pouze o opatření krátkodobé, povinností naší společnosti pak, bude aby po tu dobu, než k započítí uvedených prací dojde, udržovala myšlenku dunajsko-oderského průplavu, živou a nevynechala, žádné příležitosti, aby

příslušným orgánům, lidové i státní správy byly stále uváděny na oči reálné údaje které nezbytnost, účelnost a všeobecnou prospěšnost dunajsko-oderského průplavu dokazují.

Poněvadž nebylo k zprávě žádných připomínek ani dotazů, byla zpráva jednohlasně vzata na vědomí.

Na výzvu, předsedajícího podal pak svoji zprávu pokladník s. V. Jirovec.

Jak se již s generální sekretář ve své zprávě zmínil, provedli jsme usnesení valné schůze z 21.6.1952 v Praze a odvedli jsme Likvidačnímu fondu, měnovému ve prospěch státu, veškeré vázané vklady Společnosti v celkové částce Kčs 249.445.40 /včetně převedených Kčs 161.840 z odbočky v Kolíně. /Odvedení vázaných vkladů odbočky v Přerově se projednává.

Společnost uzavírá s Vědecko-technickým vydavatelstvím autorskou smlouvu, podle které se zavazuje vypracovat pro VT původní práci na téma Průplav Dunaj-Odra význačná složka mírového budování, o rozsahu přibližně 6 autorských archů, t.j. asi do, 100 stran formátu B 5.

Vědecko-technické vydavatelství zaplatí Společnosti jako autoru, pevný honorář Kčs 2000 za autorský arch /30.000 typů textu nebo 2300 cm² grafické Části/ a k tomuto honoráři 25% přírážku na nové kreslené obrázky. Mimo to objednala Společnost u Malíře J. Weisse za Kčs 4000 .-návrh na obálku.

Revisoři účtů, podávající revisní zprávu na poslední valné schůzi, upozornili na to, že konto časopisu "Vodní hospodářství" vydávaného MSP na kterémžto časopise participuje Společnost svojí účastí, je dosti zatěžující a že by bylo na, prospěch aktivnějšího výsledku zrevidovat povinnosti vůči vydavatelství. Podjali jsme se tohoto úkolu a o jeho splnění podáváme tuto zprávu.

Dle dohody uzavřené dne 13.3.1951 mezi redakcí "Vodní hospodářství a Společností jsme se zavázali uhradit za uveřejnění článků, týkajících se vodních cest v rozsahu 80 stránek v 10 číslech časopisu /t.j. 8 stránek připadá na jedno číslo časopisu/ autorské honoráře v částce 2.400 Kčs za jedno číslo. V případě, že z jakýchkoli důvodů nebude možno dodržet sjednaný počet stránek t.j. 80 a že vzniklý rozdíl dosáhne podstatné výše, sníží se příspěvek Společnosti alikvotně k poměru stránek skutečně uveřejněných. Tato dohoda platí dosud a bude platit i v roce 1953, protože nebyla žádnou ze smluvních stran vypovězena. Zrevidovali jsme v 9 dosud vyšlých číslech časopisu v tomto roce počet odborných článků za ně, dle údajů člena redakční rady připadlo nám podle dohody zaplatiti autorské honoráře a zjistili jsme, že tyto články byly uveřejněny celkem na 74 stránkách, t.j. že na jedno číslo časopisu připadá asi 8,2 stránky. Toto zjištění odpovídá tady uzavřené dohodě.

U vydavatelstva časopisu pokusíme se dosáhnout slovy na dodávaných nám výtiscích a tím odůvodněním, že Společnost propagací časopisu účinně pomáhá jeho vydávání.

K zprávě pokladníka nebylo rovněž žádných připomínek a byla vzata všemi přítomnými jednohlasně na vědomí.

S. Ing. Vavrouch / min. staveb. průmyslu / sdělil, že u vodohospodářského rozvojového střediska v Praze, zřízeného u Ministerstva stavebního průmyslu je zajištěno jen řešení konkrétních úkolů, které vyplynou z územního plánování a provádění investic v zájmovém pruhu D-O průplavu tak, aby jeho výstavba nebyla v budoucnu ztížena. Dále doporučili aby Společnost zřídila, dle ř. 11 bod g/a ř. 13 stanov odbor, který by propracovával konkrétní otázky týkající se budoucího průplavu a připravoval pro ÚV návrhy vhodných usnesení.

Mimo to žádal, aby ministerstvo bylo informováno o zřizování a činnosti odboček společnosti; zřízení těchto odboček má schvalovati ústřední výbor a nikoliv

presidium. Upozornil též na okolnost, že do ústř. výboru nebyl zvolen žádný zástupce z ministerstev, která jsou členy Společnosti.

Předseda s. Ing. dr. Spáčil uvedl, že zřízení přerovské .odbočky bylo schváleno schůzí ústř. výboru, která se konala dne. 30. listopadu 1951 v Brně a zřízení odbočky v Kolíně na dnešní schůzi, kde o něm referoval ve své zprávě s. Ing. dr. Tille; jeho zpráva byla vzata jednomyslně na vědomí.

S. Ing. dr. Tille vysvětluje otázku zastoupení ministerstev v. TJV uvádí, že není námitek proti tomu, aby zástupci ministerstev, která jsou členy společnosti byli voleni za členy ústředního výboru a dodává, že na tuto okolnost bude přístě pamatováno.

S. ak. arch. J. Kumpošt /KNV Brno/ navrhl, aby vedle usnesení o zřízení odboru bylo též usneseno vypracovati resoluci, v níž by se žádalo soustavné sledování záležitostí d-o průplavu.

V této otázce propagace myšlenky průplavu třeba podotknouti Společnosti veškerou podporu. Pro zhotovení projektu, jako je průplav Dunaj-Odra, přichází normálně v úvahu doba 6-7 roků. Pro průplav Volha - Don bylo vypracováno 135 projektů. Taková připravenost, musí býti i u nás a to tím spíše, že musíme při výstavbě překonat i mnohem větší obtíže, než s jakými se setkával Sovětský svaz. Je velmi žádoucí, aby generálnímu projektu byla věnována soustavná péče s ohledem na komplexní řešení úkolů souvisejících, s průplavem /na př. závlahy na jižní Moravě/. Řečník poukázal zvláště důrazně na soutěžení odborníků. Toto soutěžení si vyžádá určitých finančních nákladů a bylo by dobře, kdyby nově zřízený odbor Společnosti mohl vyvinouti i v tomto směru patřičnou činnost. Na půdě města Olomouce jsme v centru zájmů o d-o průplav nepochybujeme, že tak, jako brněnský kraj dokumentoval svůj zájem o průplav i kra olomoucký projev svůj zájem o tuto vodní cestu.

Předseda s. Ing. dr. Spáčil poděkoval s. Kompoštovi za jeho návrh a uvedl, že na příštím zasedání ÚV bude přednesena resoluce, a případně sdělen obsah pamětního spisu, který bude pro jednání a předložen vládě, SÚP a kanceláři presidenta republiky. Také zájmová místa KNV budou vyzvána k zaujetí stanoviska, které bude pak v resoluci obsaženo. Těžko bychom v budoucnosti zodpověděli, že jsme na tento problém nepoukázali včas.

Po projednané diskusi o zřízení odboru byla formulace příslušného návrhu doplněna v tom smyslu, že úkolem odboru bude, působiti k tomu, aby práce na detailním projektu byly provedeny tak, aby hotový projekt byl včas k dispozici.

Předseda dal po té hlasovati o návrhu s. Ing. Vávroucha a s. arch. Kumpošta

Oba návrhy byly jednomyslně schváleny.

Přítomný zástupce ONV Hodonín vyslovil přání, aby na připravovaném aktivu v Hodoníně přednesl s. Kumpošt přednášku o problematice vysýchání jižní Moravy.

Zástupce KNV Olomouc s. Šiška ujistil Společnost d-o průplav a jménem KNV Olomouc, že rada KNV se bude ve své nejbližší schůzi otázkou d-o průplavu zabývat i tuto myšlenku, bude podporovat.

Předseda poděkoval zástupci KNV Olomouc za tento příslib.

Místopředseda s. Ing. A. Sýkora návrh, aby nový odbor se zabýval studiem organizace příslušných prací s hlediska vědeckého řízení práce a to jak pokud běží o technické provedení projektu, tak o národohospodářské řešení problémů průplavu.

Tím byl obsah schůze dle programu vyčerpán a následovala přednáška Ing. dr. J. Bažanta, profesora Katedry hydrotechniky v Brně o Vodních stavbách v SSSR s promítáním diapositivů. Předseda poděkoval po skončení přednášky prof. Bažantovi za jeho výstižný popis velkolepých staveb komunismu, které jsou důkazem snah o mírovou výstavbu Sovětského svazu.

Dále byl promítnut krátký informační zvukový film: o D-o průplavu nazvaný přístav v srdci Evropy.

Jak jsme již oznámili účastníkům schůze našeho ústředního výboru, která se konala dne 10.XI.1952 v Olomouci, vydáváme ve smyslu usnesení naší valné schůze z 20.června 1951 informační brožuru pod názvem Průplav Dunaj-Odra význačná složka mírového budování.

Tento instruktivní spis, přibližně o 100 stránkách formátu B 5 s řadou vyobrazení budeme svým členům prodávati za cenu Kčs 100. Protože Společnost hradí ze svého veškeré autorské honoráře a přispívá též k důstojné úpravě publikace, není to vzítí na sebe další finanční závazky z titulu úhrady vyplacené vydavatelství, kde se brožura tiskne.

Obracíme se proto na své členy a prosíme, aby každý z nich objednal co možno největší počet výtisků a tím v rozsahu co možna nejširším přispěl k úhradě režie spojené s vydáním této publikace, jejíž nutná potřeba jest již po dlouhou dobu pociťována. I přes to, že k vydání dojde až v r.1953, informujeme Vás o této záležitosti již dnes, abyste mohli do svého rozpočtu na r. 1953 zařadit příslušnou položku. Budeme Vám velmi vděčni, když nám počet výtisků, které jste se rozhodl odebrat, oznámíte co nejdříve.

Míru zdar

!